ŠVICARSKA

EU AI Act počeo se primjenjivati: što nova pravila znače za tvrtke u Hrvatskoj i Švicarskoj

Autor: croatis.ch **Datum:** 4. rujna 2026.

Ilustracija AI / Canva

Europska pravila o umjetnoj inteligenciji ovog su ljeta ušla u novu, znatno konkretniju fazu. Od 2. kolovoza 2026. počeo se primjenjivati glavni dio europskog Akta o umjetnoj inteligenciji, poznatijeg kao AI Act, uključujući nova pravila transparentnosti i sustav nadzora i provedbe.

Za hrvatske tvrtke to je izravna regulatorna obveza. Za švicarske tvrtke situacija je na prvi pogled drukčija jer Švicarska nije članica Europske unije. No granica između dva sustava nije tako jednostavna. U određenim okolnostima AI Act primjenjuje se i na kompanije izvan EU-a – uključujući one sa sjedištem u Švicarskoj.

Za poduzetnike koji posluju između Hrvatske i Švicarske upravo je to možda najvažniji dio novih pravila.

AI Act nije počeo 2026. – ali je sada ušao u ključnu fazu

Europski AI Act stupio je na snagu 1. kolovoza 2024., ali je zakonodavac predvidio postupnu primjenu njegovih odredbi.

Prve zabrane određenih praksi umjetne inteligencije i obveze povezane s AI pismenošću počele su se primjenjivati 2. veljače 2025. Pravila upravljanja i obveze za modele umjetne inteligencije opće namjene, takozvane GPAI modele, slijedile su 2. kolovoza 2025.

Od 2. kolovoza ove godine primjenjuje se glavnina preostalih pravila, među kojima su i važne obveze transparentnosti.

To, primjerice, znači da korisnik u propisanim slučajevima mora znati komunicira li sa sustavom umjetne inteligencije, dok za određene vrste sadržaja generiranih ili manipuliranih umjetnom inteligencijom postoje posebne obveze označavanja.

Drugim riječima, europski pristup ne temelji se na ideji da svaki AI sustav predstavlja jednaku opasnost. Obveze ovise o vrsti sustava, njegovoj namjeni i riziku koji njegova uporaba predstavlja.

Važna promjena za visokorizične sustave

Jedna je stvar pritom posebno važna za tvrtke koje su se pripremale prema prvotnom rasporedu AI Acta.

Nisu sve odredbe za visokorizične AI sustave počele vrijediti 2. kolovoza 2026.

Nakon izmjena europskog zakonodavnog okvira rokovi za dio tih sustava pomaknuti su. Prema aktualnim informacijama Europske komisije, pravila za sustave koji se koriste u određenim visokorizičnim područjima – među ostalim u biometriji, kritičnoj infrastrukturi, obrazovanju, zapošljavanju, migracijama, azilu i kontroli granica – primjenjivat će se od 2. prosinca 2027. Za visokorizične AI sustave ugrađene u određene regulirane proizvode rok je 2. kolovoza 2028.

To je važna razlika. Tvrtka zato ne bi trebala zaključiti ni da “AI Act još ne vrijedi”, ni da od kolovoza 2026. automatski vrijedi svaka njegova odredba.

Potrebno je najprije utvrditi kakav se AI sustav razvija ili koristi i u kojoj ulozi tvrtka nastupa.

Švicarska nije u EU-u. Zašto bi se onda AI Act odnosio na švicarsku tvrtku?

Zbog teritorijalnog dosega samog europskog propisa.

Članak 2. AI Acta izričito predviđa njegovu primjenu i na određene pružatelje iz trećih zemalja koji svoje AI sustave ili modele opće namjene stavljaju na tržište Europske unije. Propis se u određenim okolnostima odnosi i na pružatelje i korisnike AI sustava iz trećih zemalja kada se rezultat koji sustav proizvodi koristi u Europskoj uniji.

Za Švicarsku, koja je za potrebe ovog propisa treća zemlja, to ima vrlo praktične posljedice.

Zürichski startup koji razvija AI rješenje i prodaje ga klijentima u Njemačkoj, Austriji ili Hrvatskoj ne može pretpostaviti da je izvan dosega AI Acta samo zato što mu je sjedište u Švicarskoj.

Isto vrijedi za švicarsku kompaniju čiji AI sustav proizvodi rezultate koji se, pod uvjetima iz uredbe, koriste unutar EU-a.

A što je s hrvatskim tvrtkama?

Hrvatska je članica Europske unije pa je polazište jednostavnije: europski regulatorni okvir izravno je relevantan.

No stvarni opseg obveza ovisit će o tome što tvrtka radi.

Nije isto koristi li mala tvrtka u Zagrebu generativni AI kao pomoć pri sastavljanju internog teksta, razvija li vlastiti AI proizvod, distribuira tuđi sustav ili koristi umjetnu inteligenciju u području koje zakon smatra visokorizičnim.

Za velik dio uobičajenih AI sustava niskog ili minimalnog rizika AI Act ne uvodi isti režim kao za visokorizične sustave. Europska komisija kao primjere sustava minimalnog ili nikakvog rizika navodi, primjerice, AI videoigre i filtre neželjene pošte.

Zbog toga prvo pitanje za tvrtku ne bi trebalo biti “koristimo li AI?”, nego “koju vrstu sustava koristimo, za koju svrhu i kakvu ulogu prema AI Actu imamo?”.

Švicarska bira drukčiji regulatorni put

Švicarska zasad nema jedan sveobuhvatan zakon koji bi posebno regulirao umjetnu inteligenciju. To izričito navodi i švicarska Savezna kancelarija.

Savezno vijeće u veljači 2025. odredilo je smjer buduće regulacije. Umjesto preuzimanja modela identičnog europskom AI Actu, Švicarska priprema regulatorni okvir usmjeren na provedbu Konvencije Vijeća Europe o umjetnoj inteligenciji, uz potrebne pravne mjere osobito u područjima transparentnosti, zaštite podataka, nediskriminacije i nadzora.

Savezni odjel pravosuđa i policije, u suradnji s drugim nadležnim tijelima, trebao bi prijedlog zakona poslati u savjetovanje do kraja 2026. Istodobno se pripremaju i neobvezujuće mjere, poput sektorskih rješenja i dobrovoljnih obveza.

To znači da početkom rujna 2026. Švicarska i Europska unija nemaju identičan regulatorni sustav za umjetnu inteligenciju.

Ali za kompanije koje posluju na oba tržišta to ne znači da mogu izabrati samo jedan.

Što bi tvrtke trebale provjeriti

Za hrvatsko-švicarske poduzetnike, IT tvrtke i organizacije koje posluju preko granice korisno je napraviti nekoliko osnovnih provjera.

Prvo, popisati gdje se umjetna inteligencija stvarno koristi – od proizvoda koji se prodaju klijentima do HR-a, korisničke podrške, marketinga i internih procesa.

Drugo, utvrditi ulogu tvrtke. AI Act razlikuje pružatelje, subjekte koji sustave primjenjuju, uvoznike, distributere i druge sudionike, a njihove obveze nisu jednake.

Treće, provjeriti gdje se proizvod ili usluga nude i gdje se koriste njihovi rezultati. Za švicarske tvrtke upravo ta analiza može biti presudna za pitanje primjenjuje li se na njih europski AI Act.

I četvrto, ne svoditi cijelu temu na generativne alate poput ChatGPT-a. AI Act obuhvaća mnogo širi tehnološki i poslovni prostor, a najveće regulatorne obveze mogu se pojaviti upravo ondje gdje AI postaje dio zapošljavanja, infrastrukture, obrazovanja ili drugih osjetljivih procesa.

Za tvrtke između Hrvatske i Švicarske time nastaje pomalo neobična situacija. S jedne strane nalazi se EU s horizontalnim AI Actom koji se već postupno primjenjuje. S druge je Švicarska, koja vlastiti regulatorni okvir još gradi.

Geografska granica postoji. Digitalna je, kao i obično, mnogo manje uredna.

Napomena: Tekst donosi opći pregled regulatornog okvira na dan 4. rujna 2026. i ne predstavlja pravni savjet

---

Izvor: https://croatis.ch/ai-act-2026-hrvatska-svicarska-tvrtke/ © 2026 Croatis.ch